

Ks. Zdzisław Kieliszek¹
Wydział Teologii
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

„Studia Warmińskie” – dzieje i stan obecny czasopisma

Słowa kluczowe: „Studia Warmińskie”, Warmińskie Wydawnictwo Diecezjalne, Wyższe Seminarium Duchowne Metropolii Warmińskiej „Hosianum” w Olsztynie, Wydział Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, kościelne czasopismo naukowe, 1964 rok, środowisko naukowe Warmii i Mazur.

Keywords: “The Studies of Warmia”; Warmian Diocesan Publishing House; Higher Theological Seminary of Warmia Metropolis “Hosianum” in Olsztyn; Faculty of Theology at the University of Warmia and Mazury in Olsztyn; church scientific journal; year 1964; scientific community of Warmia and Mazury.

„Studia Warmińskie” to uznany od lat rocznik naukowy. Czasopismo było i jest rozpoznawalne we wszystkich ośrodkach naukowych w kraju. Komplet dotychczas opublikowanych tomów „Studiów Warmińskich” znajduje się w kilku bibliotekach zagranicznych, np. w Rzymie i Erfurcie. W dziejach pisma można wyróżnić trzy zasadnicze okresy. Pierwszy obejmuje lata 1964–1989, drugi – lata 1989–2010, natomiast trzeci datuje się od roku 2011 i trwa do chwili obecnej. W pierwszym okresie ukazało się 26 tomów, w drugim 21.

Od 1964 do 1989 r. „Studia Warmińskie” były wydawane przez Warmińskie Wydawnictwo Diecezjalne. W latach 1989–2010 pismo wydawano dzięki staraniu Wyższego Seminarium Duchownego Metropolii Warmińskiej „Hosianum” w Olsztynie. Natomiast od roku 2011 czasopismo jest rocznikiem naukowym Wydziału Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

W niniejszym artykule przybliżono historię powstania „Studiów Warmińskich” oraz poddano analizie percepcję czasopisma w środowisku

¹ Ks. Zdzisław Kieliszek, Katedra Filozofii i Prawa Kanonicznego, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, ul. Hożjusza 15, 11-041 Olsztyn, Polska, zdzislaw.kieliszek@uwm.edu.pl, <https://orcid.org/0000-0002-0723-5422>.

naukowym Warmii i Mazur. W dalszej kolejności ukazano rolę, jaką pismo odegrało w wykreowaniu standardów kościelnych czasopism naukowych. W ramach charakterystyki pisma zaprezentowano omówienie struktury zawartości i przedstawiono tematykę podejmowaną na łamach „Studiów”. Ponadto ukazano spektrum najważniejszych dokonań poszczególnych redaktorów naczelnych i zespołów redakcyjnych „Studiów”. Wreszcie nakreślono obraz aktualnej kondycji czasopisma, w tym także m.in. zwrócono uwagę na sprawczy aspekt oddziaływania pisma na obecny rozwój nauk teologicznych i nauk pomocniczych teologii.

W ponadpięćdziesięcioletniej historii pisma rok 2019 okazał się przełomowy, ponieważ wówczas w formie elektronicznej zostały udostępnione wszystkie opublikowane dotychczas numery „Studiów Warmińskich”. Było to możliwe dzięki realizacji zadania „Digitalizacja, scalenie i udostępnienie oraz stworzenie bazy bibliograficznej pierwszego w Polsce katolickiego czasopisma naukowego »Studia Warmińskie«”, którego podjęła się Biblioteka Uniwersytecka Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie we współpracy z obecną redakcją pisma. Zadanie to zostało sfinansowane w ramach umowy 832/P–DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, przeznaczonych na upowszechnianie nauki. Cała dotychczasowa treść „Studiów Warmińskich” jest obecnie dostępna w formie elektronicznej także na stronie internetowej czasopisma (<https://czasopisma.uwm.edu.pl/index.php/sw/issue/archive>) i w Warmińsko-Mazurskiej Bibliotece Cyfrowej (<http://wmbc.olsztyn.pl/publication/1321>).

Narodziny „Studiów Warmińskich”

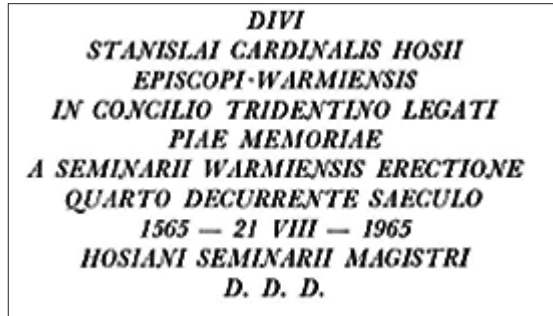
„Studia Warmińskie” jako pierwsze w Polsce katolickie czasopismo naukowe, powołane w 1964 r., znalazło dobry grunt do integracji środowiska naukowego na warmińskiej ziemi. Wpłynęły na to trzy zasadnicze okoliczności. Po pierwsze Warmia szczyli się bogatymi tradycjami naukowymi, po drugie, na przełomie lat pięćdziesiątych i sześćdziesiątych XX w. w Wyższym Seminarium Duchownym „Hosianum” w Olsztynie wykształciło się odrębne kościelne środowisko naukowe, które miało świadomość konieczności posiadania własnego pisma. I po trzecie, toczące się w latach 1962–1965 obrady Soboru Watykańskiego II, w tym przede wszystkim wypracowane wówczas dokumenty, a w szczególności Deklaracja o wychowaniu chrześcijańskim *Gravissimum educationis*, były inspiracją do podjęcia działalności wydawniczej.

Na pierwszą okoliczność, czyli bogaty dorobek naukowy Warmii, wyraźnie wskazali autorzy (podpisani jako „Redakcja”) *Słowa wstępnego* do

pierwszego numeru „Studiów Warmińskich” (1964, s. 5). Wspominani zostali w nim najwybitniejsi uczeni i pisarze, którzy byli związani z Warmią: Mikołaj Kopernik (1473–1543), Jan Dantyszek (1485–1548), Stanisław Kardynał Hozjusz (1504–1579), Marcin Kromer (1512–1589), Jan Stefan Wydźga (1610–1685), Andrzej Chryzostom Załuski (1650–1711), Adam Stanisław Grabowski (1698–1766) i Ignacy Krasicki (1735–1801). Ponadto zwrócono uwagę, że na Warmii w 1565 r. zrodziło się Collegium Hosianum, powołano także do istnienia pierwsze w Polsce seminarium duchowne (1565–1567) oraz alumnat papieski (1578). Zaznaczmy, że inicjatorem powołania tych instytucji był kard. Hozjusz. Wprawdzie w samym *Słowie wstępny* nie został ten fakt wprost przypomniany, to jednak uhonorowano historycznie fundamentalną rolę kard. Hozjusza w rozwoju życia naukowego na Warmii przez umieszczenie na samym początku pierwszego numeru „Studiów”, pochodzącego z XVI w., portretu kardynała, a także dedykacji, nawiązującej do czterechsetnej rocznicy erygowania przez niego seminarium duchownego na Warmii.

1. Portret kard. Stanisława Hozjusza z drugiej poł. XVI w., „Studia Warmińskie”, 1 (1964), s. 2

2. Dedykacja ku upamiętnieniu roli kard. Hozjusza w rozwoju życia naukowego na Warmii, „Studia Warmińskie”, 1 (1964), s. 3

Collegium Hosianum, Warmińskie Seminarium Duchowne i Alumnat Papieski wspólnie tworzyły znany w całej Polsce ośrodek nauki. Wszystkie miały swoje siedziby w Braniewie, mieście nieprzypadkowo określanym wówczas mianem „Aten Północy”. Warto też wspomnieć, wskazuje to bowiem na rangę Braniewa jako ważnego wówczas ośrodka naukowego, że w mieście tym już od 1589 r. funkcjonowała drukarnia, która wydawała książki w językach łacińskim, polskim i niemieckim. W *Słowie wstępnym* przywołano także fakt, że upadek I Rzeczypospolitej i jej trzy rozbiory w latach 1772–1795 nie zniszczyły życia naukowego na Warmii, które dalej koncentrowało się w Braniewie. Od 1818 r. funkcjonowało zorganizowane tu na wzór uniwersytecki Liceum Hosianum, które w 1912 r. zostało przekształcone w Akademię. Ponadto, od 1860 r., uczeni warmińscy – skupieni wokół założonego w 1856 r. Warmińskiego Towarzystwa Historycznego (Historischer Verein für Ermland) – wydawali cenne dzieło *Monumenta Historiae Warmiensis*, a od 1868 r. czasopismo „Zeitschrift für die Geschichte und Altertumskunde Ermlands”. Ponadto, zapewne z przyczyn politycznych, w *Słowie wstępnym* do pierwszego numeru „Studiów Warmińskich” nie została ujęta jeszcze jedna ważna dla regionu Warmii i Mazur kościelna inicjatywa wydawnicza. Chodzi o założony w 1869 r. miesięcznik „Pastoralblatt für die Diözese Ermland”, w którym publikowano ważne dokumenty papieskie, z konferencji Episkopatu Niemiec, biskupa warmińskiego oraz różne opracowania historyczne. Wreszcie – na co w *Słowie wstępnym* zwrócono uwagę, aby pokazać, że powołanie do istnienia „Studiów Warmińskich” wpisuje się w zauważalny trend rozwoju życia naukowego w regionie – po II wojnie światowej dalej rozwijane było w regionie Warmii i Mazur życie naukowe, którego owocem były liczne rozprawy, a w szczególności powstałe w pierwszych latach powojennych periodyki „Komunikaty Mazursko-Warmińskie”, kwartalnik wydawany od 1957 r. przez Ośrodek Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie (obecnie Instytut Północny

im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie), „Rocznik Olsztyński”, pismo ukazujące się od 1958 r. w Olsztynie i wydawane przez Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie, oraz „Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Rolniczej w Olsztynie”, które zaczęto publikować od 1956 r. (por. Kopiczko A., 2007, s. 317–318).

W *Słowie wstępnym* (s. 5) zasygnalizowano także, że w Wyższym Seminarium Duchownym „Hosianum” w Olsztynie wyłoniło się odrębne kościelne środowisko naukowe – enigmatycznie określone mianem zespołu profesorów tego seminarium – które, mając na uwadze wspomniane wyżej tradycje naukowe regionu i chcąc włączyć się w ich dalsze rozwijanie na polskiej Warmii, zdecydowało o wydaniu pierwszego tomu „Studiów Warmińskich”. Czasopismo od ponad pięćdziesięciu lat do chwili obecnej nieprzerwanie jest wydawane i każdego roku ukazuje się jeden numer. Mając na uwadze wspomnianą wyżej decyzję profesorów Wyższego Seminarium Duchownego „Hosianum” w Olsztynie o powołaniu do istnienia nowego periodyku naukowego, trzeba wskazać, że wyrosła ona na bazie wcześniejszych kilkuletnich doświadczeń organizowania przez nich regularnych sesji naukowych we własnym gronie. Otóż, w 1956 r. członkowie rady pedagogicznej Wyższego Seminarium Duchownego „Hosianum” w Olsztynie podjęli decyzję, by regularnie, każdego miesiąca odbywać spotkania naukowe. Pierwsze takie spotkanie miało miejsce 29 stycznia 1957 r., wtedy też ówczesny wicerektor „Hosianum” bp Jan Obląk² zaproponował, aby przy Seminarium powołać Teologiczne Towarzystwo Naukowe im. Stanisława Hozjusza. Propozycja ta została jednak uznana za przedwczesną i dla rzeczonych spotkań ustalono nazwę: Sesje Naukowe Rady Pedagogicznej Wyższego Seminarium Duchownego „Hosianum” w Olsztynie, odróżniając je od tzw. sesji pedagogiczno-dydaktycznych tejże rady. Przewodniczenie Sesjom Naukowym w pierwszej kadencji, która miała trwać do początku roku 1960, powierzono bp. J. Obląkowi, a na sekretarza wybrano ks. Juliana Wojtkowskiego³. Po trzech latach, 22 stycznia 1960 r., na kolejną trzyletnią kadencję wybrano nowe prezydium Sesji Naukowych i przewodniczenie powierzono ks. Jerzemu Wirszyłło⁴, zaś sekretarzem został

² Bp Jan Obląk (1913–1988), w latach 1982–1988 biskup diecezji warmińskiej. Podczas soboru watykańskiego II brał udział w obradach drugiej i czwartej sesji soborowej. Za popularyzację wiedzy o przeszłości Warmii w 1982 r. otrzymał godność honorowego członka Polskiego Towarzystwa Historycznego.

³ Ks. Julian Wojtkowski, obecnie emerytowany biskup pomocniczy archidiecezji warmińskiej. Jego główne zainteresowania naukowe to historia dogmatów maryjnych w Polsce średniowiecznej, glosy oraz drobne teksty polskie w inkunabulach Wielkopolski i historia archidiecezji warmińskiej (więcej zob. np. Parzych-Błakiewicz K. Jezierski J., 2015, s. 547–556).

⁴ Ks. Jerzy Wirszyłło (1901–1990), prezbiter diecezji warmińskiej. Był bibliistą i nauczycielem akademickim. Do Biblii Tysiąclecia przetłumaczył Księgę Kapłańską (więcej zob. np. Jezierski J., 1990, s. 168–169).

wybrany ks. Henryk Gulbinowicz⁵. W trzeciej kadencji, której początek datuje się od 9 kwietnia 1962 r., na to stanowiska powołano odpowiednio ks. Stanisława Zdanowicza⁶ i ks. Józefa Myśkowskiego⁷. Wtedy też podjęto decyzję o powołaniu własnego periodyku naukowego i uzgodniono jego nazwę – „Studia Warmińskie” (zob. Kopiczko A., 2007, s. 317–318). Od 29 stycznia 1957 r. do 12 maja 1964 r. odbyło się 61 takich sesji, podczas których wygłoszono 60 referatów, przedstawiono 19 recenzji książek, a także 11 sprawozdań z seminariów naukowych przygotowanych dla wykładowców polskich wyższych seminariów duchownych. Zaledwie dla ośmiu, spośród wygłoszonych do roku 1964 na wspomnianych sesjach Rady Pedagogicznej Wyższego Seminarium Duchownego „Hosianum” w Olsztynie referatów, recenzji i sprawozdań, znalazło się miejsce w różnych polskich czasopiśmie naukowych. Można więc powiedzieć, że wykładowcy Seminarium dostrzegli potrzebę powołania do istnienia własnego periodyku, mając bowiem własne czasopismo naukowe, mieliby możliwość częstszego niż dotąd publikowania efektów prowadzonych przez siebie badań (zob. J. Myśków, 1964, s. 473–476). Gdy zaczęto już wydawać „Studia Warmińskie”, w kolejnych tomach faktycznie ukazało się wiele publikacji profesorów „Hosianum”, które – sądząc tylko po tytułach tych tekstów – były wersjami mniej lub bardziej zgodnymi z wcześniej wygłoszonymi prelekcjami, recenzjami czy też sprawozdaniami lub przynajmniej były nimi inspirowane. Godny odnotowania jest również fakt, że nowo powstały periodyk naukowy, jakim były wówczas „Studia”, nieprzypadkowo zaistniał w roku 1964, a fizycznie wydrukowany został na początku roku następnego. 21 sierpnia 1965 r. przypadała okrągła, czterechsetna, rocznica erygowania przez kard. Stanisława Hozjusza Warmińskiego Seminarium Duchownego, co też zostało upamiętnione na pierwszych kartach inauguracyjnego tomu „Studiów Warmińskich” (s. 2–3) wspomnianym już portretem Hozjusza oraz dedykacją. Na tej podstawie można powiedzieć, że na „Studia Warmińskie” od samego początku ich istnienia należy patrzeć jako na periodyk, który w zamierzeniu jego pomysłodawców, czyli nauczycieli Seminarium (a wśród nich trzeba wymienić zwłaszcza tych, którzy w pierwszym numerze czasopisma opublikowali swoje teksty, a są to: bp Jan Obląk, ks. Miko-

⁵ Ks. Henryk Gulbinowicz (1923–2020) w latach 1959–1970 był m.in. nauczycielem akademickim w Wyższym Seminarium Duchownym „Hosianum” w Olsztynie, gdzie prowadził zajęcia z teologii moralnej i etyki (więcej zob. np. Balbus T., Stróżyńska K., 2007, s. 625–791).

⁶ Ks. Stanisław Zdanowicz (1906–1978) – prezbiter diecezji warmińskiej. Był liturgistą, szczególnie interesował się historią liturgii oraz nauczycielem akademickim w Wyższym Seminarium Duchownym „Hosianum” w Olsztynie (więcej zob. np. Nowak W., 1989, s. 239–242).

⁷ Ks. Józef Myśków (1927–1988), prezbiter diecezji warmińskiej. Był specjalistą w zakresie apologetyki i religioznawstwa. W latach 1972–1978 prodziekan Wydziału Teologicznego Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie (więcej zob. np. Gogolewski T., 1991, s. 5–18).

łaj Kamiński⁸, ks. Władysław Piwowarski⁹, ks. Jerzy Wirszyłło, ks. Julian Wojtkowski, ks. Henryk Gulbinowicz, ks. Tadeusz Pawluk¹⁰, ks. Stanisław Zdanowicz, ks. Mikołaj Lohr¹¹, ks. Marian Borzyszkowski, ks. Piotr Poręba¹² i ks. Józef Myśków), miał być nie tylko medium, w którym wyniki swoich badań będą publikować autorzy związani z „Hosianum”, ale także czasopismem dokumentującym rozwój kilkusetletniego naukowego dorobku regionu Warmii.

Wreszcie na powstanie „Studiów Warmińskich” należy też spojrzeć w kontekście trwającego w latach 1962–1965 Soboru Watykańskiego II. Sobór ten był dwudziestym pierwszym soborem powszechnym Kościoła katolickiego. W trakcie obrad odbyły się cztery sesje. Pierwszej przewodniczył papież Jan XXIII, który zwołał obrady, kolejnym zaś trzem sesjom jego następcą – Paweł VI. Sobór, jak w przemówieniu z 14 czerwca 1959 r. precyzował Jan XXIII, miał na celu „uwspółcześnienie” (wł. *aggiornamento*) Kościoła, otwarcie go na wiele spraw, podjęcie dialogu z przedstawicielami różnych chrześcijańskich wyznań, religii czy nawet z osobami niewierzącymi, a także poszukanie rozwiązań i wyzwań, przed którymi w drugiej połowie XX w. stanęli zarówno katolicy, jak i cała ludzkość. Rezultatem obrad soborowych były trzy konstytucje dogmatyczne, jedna duszpasterska, dziewięć dekretów oraz trzy deklaracje. Spośród wszystkich soborowych dokumentów, z uwagi na okoliczności powołania do istnienia „Stu-

⁸ Ks. Mikołaj Kamiński SDB (1911–1986), salezjanin z inspektorii warszawskiej. Studia polonistyczne ukończył na Uniwersytecie Warszawskim w 1937 r. Swoją pracę magisterską *Jan Dantyszek — człowiek i pisarz* opublikował w „Studiach Warmińskich” – 1 (1964), s. 57–114. Ponadto opracował i opublikował pierwszą monografię o miejscowości Łąd pt. *Dawne opactwo zakonu cystersów w Łądzie nad Wartą. Zarys dziejów i zabytków sztuki* (Łąd 1936) (Pietrzykowski J., 2013, s. 301).

⁹ Ks. Władysław Piwowarski (1929–2001), prezbiter archidiecezji warmińskiej. Był wybitnym i zasłużonym socjologiem religii, znawcą katolickiej nauki społecznej, autorem wielu oryginalnych opracowań naukowych, encyklopedycznych i podręczników z tej tematyki. Był również m.in. dziekanem Wydziału Teologii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego (1971/1972) i Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego (1973/1974) (więcej zob. np. Wasilewski J.K., 2019).

¹⁰ Ks. Tadeusz Pawluk (1928–1996), prezbiter archidiecezji warmińskiej. Był wybitnym kanonistą i profesorem nauk prawnych, a także członkiem Komisji Konkordatowej, która opracowała w latach 1992–1993 tekst Konkordatu między Rzeczpospolitą Polską a Stolicą Apostolską (więcej zob. np. Wroceński J., 1997, s. 5–11).

¹¹ Ks. Mikołaj Lohr (1913–1992), prezbiter archidiecezji warmińskiej. Był wykładowcą przedmiotów z zakresu filozofii w Wyższym Seminarium Duchownym „Hosianum” w Olsztynie (więcej zob. np. Wojtkowski J., 2003, s. 472).

¹² Ks. Piotr Poręba (1908–1991), prezbiter diecezji warmińskiej. Był katechetykiem i pastorałistą. W swej pracy naukowo-dydaktycznej w szczególności zajmował się rodziną i jej funkcją wychowawczą, a także katechizacją dzieci i młodzieży. W Wyższym Seminarium Duchownym „Hosianum” w Olsztynie prowadził zajęcia z pedagogiki i katechetyki. W latach 1975–1976 był także dziekanem Wydziału Teologii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego (więcej zob. np. Mąkosa P., 2019).

diów Warmińskich”, na szczególną uwagę zasługuje jeden – „Deklaracja o wychowaniu chrześcijańskim” (*Gravissimum educationis*), która została ogłoszona 28 października 1965 r. W dokumencie tym nie tylko przypomniano misję edukacyjną Kościoła, ale co więcej – Ojcowie Soborowi wskazali, że jest ona jednym z jego obowiązków i ma na celu m.in. humanizację świata, promocję ludzkiej godności, dowartościowanie duchowego wymiaru człowieka oraz inspirowanie wartościami ewangelicznymi ludzkiej działalności (syntetyczną analizę treści tego dokumentu zob. np. P. Mazur, 2007, s. 79–90). W deklaracji wiele uwagi poświęcono też szkolnictwu wyższemu, a zwłaszcza uniwersytetom oraz fakultetom różnych nauk, gdyż te – wedle opinii ojców soborowych – jeśli się właściwie rozwijają, przyczyniają się do coraz głębszego rozumienia natury świata i miejsca w nim człowieka. Znaczącym elementem soborowego dokumentu była ponadto uwaga, że od akademickich środowisk kościelnych, w szczególności fakultetów teologicznych, ojcowie soborowi oczekują, iż nie tylko będą rzetelnie przygotowywać swych absolwentów do pracy duszpasterskiej, ale również podejmą się zadań związanych ze skoordynowanym rozwijaniem nauk teologicznych i będą się wzajemnie informować o wynikach prowadzonych przez siebie badań. Kościelne środowiska naukowe miałyby zatem zarówno organizować wspólne sympozja, jak też publikować określone teksty (Deklaracja o wychowaniu chrześcijańskim *Gravissimum educationis*, 2002, nr 10–12). Stąd też odpowiedzią na to pragnienie wyrażone przez ojców soborowych było np. powstanie w Polsce wielu kościelnych-czasopism naukowych, w których wyniki prowadzonych przez siebie badań ogłaszali przedstawiciele poszczególnych środowisk teologicznych. I tak – aby wymienić tylko te pierwsze, które powstały po Soborze Watykańskim II – w roku 1967 utworzono „Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne”, w 1972 r. „Studia Gdańskie” i „Poznańskie Studia Teologiczne”, a w 1973 r. „Częstochowskie Studia Teologiczne”. Mając powyższe na uwadze nietrudno zauważyć – i jest to godne podkreślenia – że utworzenie w roku 1964 „Studiów Warmińskich” można traktować jako przysłowiowy „ruch wyprzedzający” postanowienia Soboru Watykańskiego II w zakresie chrześcijańskiego wychowania, a w szczególności funkcjonowania i obecności w świecie akademickim poszczególnych środowisk naukowych związanych z Kościołami lokalnymi (diecezjami), gdyż odpowiednią deklarację oficjalnie ogłoszono nieco później, w 1965 r. Warto też wspomnieć, że pierwszy redaktor naczelny „Studiów Warmińskich”, ks. Jan Obłąk, ówczesny biskup pomocniczy diecezji warmińskiej, był uczestnikiem IV sesji Soboru Watykańskiego II (trwała ona od 14 września do 8 grudnia 1965 r.), podczas której wypracowano i przyjęto ostateczny tekst Deklaracji o wychowaniu chrześcijańskim *Gravissimum educationis*. Wprawdzie udział

bp. Obłąka w pracach nad treścią wspomnianej deklaracji ograniczył się (najprawdopodobniej, gdyż według wiedzy autora nie są dostępne ani żadne oficjalne zapisy, ani też np. wspomnienia z rozmów kularowych) jedynie do jej poparcia w trakcie stosownego głosowania, to jednak spośród wówczas obecnych na sali przedstawicieli polskiego episkopatu był jedynym, który mógł powiedzieć, że jego lokalne środowisko teologiczne już może się pochwalić własnym, „firmowanym” przez diecezję, naukowym periodykiem. Niemniej jednak warto zasygnalizować, że udział bp. J. Obłąka nie był w obradach soborowych zupełnie bierny, gdyż zgłosił on podczas czwartej sesji poprawkę do tzw. schematu XIII (późniejszej Konstytucji duszpasterskiej o Kościele w świecie współczesnym *Gaudium et spes*) i do dekretu *O wolności religii* (zob. Bielawny K., 2009, s. 103–122; Achremczyk S., 1991, s. 118).

Percepcja „Studiów Warmińskich” w środowisku naukowym Warmii i Mazur

Powołanie do istnienia „Studiów Warmińskich” szybko zostało zauważone przez środowisko naukowe regionu Warmii i Mazur. W pierwszym numerze „Komunikatów Mazursko-Warmińskich” w roku 1966 ukazała się recenzja inauguracyjnego tomu „Studiów Warmińskich”. Jej autorem był Bohdan Koziello-Poklewski (1934–2002), wówczas redaktor „Słowa na Warmii i Mazurach”, olsztyńskiego dodatku do ogólnopolskiego czasopisma „Słowo Powszechne”, a w kolejnych latach m.in. pracownik Stacji Naukowej Polskiego Towarzystwa Historycznego i Ośrodka Badań Naukowych im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie, a także pracownik naukowo-dydaktyczny Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Trzeba tu jednak zaznaczyć, że Koziello-Poklewski w swoim szczegółowym omówieniu skupił się jedynie na trzech spośród wszystkich jedenastu rozpraw, które zawarte zostały w pierwszym numerze „Studiów”. Były to teksty: 1) bp. Jana Obłąka *Stosunek do nauki i sztuki biskupa warmińskiego Adama Stanisława Grabowskiego (1741–1766)*; 2) ks. Mikołaja Kamińskiego *Jan Dantyszek — człowiek i pisarz*; 3) ks. Władysława Piwowarskiego *Typologia religijna katolików południowej Warmii*. Zdaniem recenzenta, tylko te trzy wybrane do prezentacji teksty były godne uwagi z punktu widzenia miejscowego czytelnika, gdyż bezpośrednio dotyczyły regionu Warmii. W swojej refleksji na temat wspomnianych artykułów Koziello-Poklewski poniekąd słusznie zauważył, że merytorycznie „byłoby lepiej, gdyby dwie powyższe rozprawy ukazały się w chronologicznej kolejności omawianych zagadnień – jako pierwszy artykuł o Dantyszku, a po nim

o Grabowskim” (Koziełło-Poklewski B., 1966, s. 159). Jednocześnie prawdopodobnie nie zwrócił uwagi na to, że tekst autorstwa bp. Obłąka nieprzypadkowo otwierał całość materiału umieszczonego w pierwszym numerze „Studiów Warmińskich”. Biskup Obłak był zarówno głównym pomysłodawcą czasopisma, jak też i jego pierwszym redaktorem naczelnym. Ze względu zatem na fakt, że w pierwszym numerze „Studiów” nie podano w ogóle informacji ani na temat całego składu zespołu redakcyjnego, ani też przynajmniej tego, kto jest redaktorem naczelnym czasopisma, tak więc może nie merytorycznie, ale edytorsko uzasadnione było, aby tekst bp. Obłąka o Grabowskim znalazł się na pierwszym miejscu w całości materiału i tym samym wyprzedził artykuł poświęcony Dantyszkowi. Warto tu też wskazać, że ta praktyka umieszczania jako otwierającego dany numer tekstu autorstwa redaktora naczelnego została zachowana w wielu kolejnych edycjach „Studiów Warmińskich”, także tych, w których podawano już skład zespołu redakcyjnego czasopisma (na marginesie zauważmy, że zwyczajem wielu czasopism jest, aby tekst redaktora naczelnego lub jego bezpośredniego zastępcy otwierał każdy numer). W słowach wieńczących recenzję Koziełło-Poklewski (choć kurtuazyjnie) docenił wysiłek pomysłodawców „Studiów Warmińskich” i pierwsze efekty ich pracy, to jednak wyraził też pewien niedosyt w odniesieniu do tego, co w pierwszym numerze tego czasopisma znalazł, a także wskazał, czego by się w kolejnych jego tomach spodziewał. Recenzent zauważył: „Trudno na podstawie jednego i to pierwszego tomu czasopisma wyrobić sobie zdanie o koncepcji redagowania „Studiów Warmińskich”, wydaje się jednak, biorąc za punkt wyjścia potrzeby regionu, że za mało jest w nich materiałów związanych bezpośrednio z problematyką Warmii. Należy mieć nadzieję, że następne tomy będą posiadały ich więcej. Wypada tu jednocześnie wyrazić zadowolenie, że Olsztyn doczekał się czwartego periodyku naukowego” (Koziełło-Poklewski B., 1966, s. 160).

Przez kolejne lata Koziełło-Poklewski pozostał wiernym recenzentem „Studiów Warmińskich” i w wielu następnych numerach „Komunikatów Mazursko-Warmińskich” publikował swoje szczegółowe omówienia, jednak zasadniczo zazwyczaj ograniczone tylko do tekstów, w których poruszano problematykę warmińską i mazurską, a także wskazywał uchybienia, które, jak sugerował, warto byłoby usunąć, by podnoszona była naukowa jakość „Studiów”. I tak, np. recenzję trzeciego numeru zwięźlił uwagą: „Poważnym mankamentem natury formalnej, omawianego tomu »Studiów Warmińskich«, podobnie zresztą jak i dwóch poprzednich, jest brak indeksów osobowych i geograficznych. »Studia« nie są przecież książką »do przeczytania«, lecz do pracy i nauki. Praca przy pomocy książki naukowej pozbawionej indeksów jest niezmiernie uciążliwa i nie ma potrzeby chyba

wyjaśniać dlaczego. Zachodzi więc obawa, iż ta ważna sprawa uszła uwagi redakcji, której skądinąd należą się słowa uznania za terminowe ukazywanie się poszczególnych tomów rocznika” (Koziello-Poklewski B., 1967, s. 431–432).

Trzeba zauważyć, że sugestie wyrażane przez Koziello-Poklewskiego nie pozostawały bez echa. W kolejnych tomach „Studiów Warmińskich” – mniej więcej aż do końca lat dziewięćdziesiątych XX w. – zaczęło się pojawiać nieco więcej artykułów omawiających tematykę związaną z regionem Warmii i Mazur. Chociaż można zauważyć, że zazwyczaj nie stanowiły przeważającej części poszczególnych tomów (jak ocenia badacz tej problematyki ks. Andrzej Kopiczko, treści nawiązujące do historii regionu w tomach z lat 1964–2003 stanowią łącznie około 30% całej ich objętości (Kopiczko A., 2007, s. 347). Wyjątkiem są tu jedynie numery, w których została opublikowana korespondencja kard. Hozjusza (1976, 1978, 1980), a także tomy niemalże w całości poświęcone dokonaniom Mikołaja Kopernika (1972), kard. Hozjusza (1983), bp. Marcina Kromera (1989), objawieniom maryjnym w warmińskim Gietrzwałdzie (1977), historii i działalności – założonego w 1571 r. w Braniewie przez bł. Reginę Protmann – Zgromadzenia Sióstr św. Katarzyny (1985–1986) oraz wizycie św. Jana Pawła II na Warmii i Mazurach w 1991 r. (1991). Dopiero wraz z powstaniem w 1999 r. Wydziału Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie regionalna problematyka zaczęła stopniowo znikać z łam „Studiów Warmińskich”, a niemalże zupełnie przestała się pojawiać od roku 2011, kiedy to czasopismo stało się pismem naukowym Wydziału. Było to podyktowane tym, że w roczniku zaczęli coraz częściej publikować wyniki swoich badań naukowych autorzy związani z Wydziałem Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, a także z innymi ośrodkami naukowymi, którzy nie zajmowali się bezpośrednio w swej pracy badawczej warmińsko-mazurską problematyką, a przedstawiali tematy bardziej uniwersalne lub dotyczące kwestii związanych z innymi regionami.

3. Obraz Matki Bożej w Gietrzwałdzie, „Studia Warmińskie”, 14 (1977), s. 4

BISKUP WARMIŃSKI

Nr 2100/77

DEKRET

Faktem historycznym, źródłowo potwierdzonym jest, iż dziewczęta warmińskie Barbara SAMUŁOWSKA i Justyna SZAFRYŃSKA w roku 1877 zeznały o swych widzeniach Matki Boskiej i usłyszanych od Niej słowach: „Jestem Najświętsza Panna Maryja Niepokalanie Poczęta”, „Życzę sobie, abyście codziennie odmawiali Różaniec”. „Nie smućcie się, bo Ja zawsze będę przy was”.

Powołana przez Biskupa Warmińskiego Filipa Krementza urzędowa Komisja Biskupia do zbadania objawień w Gietrzwałdzie, uznała je za autentyczne.

Obie powierniczki objawień wstąpiły do zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia. Barbara SAMUŁOWSKA zmarła 6 grudnia 1950 roku, mając 85 lat życia, 66 lat powołania i 54 lata pracy misyjnej w Gwatemali.

Gietrzwałd stał się ośrodkiem rosnącego ruchu pielgrzymkowego, powodując rozwój modlitwy różańcowej, naprawę obyczajów. Wielu pątników zostało tu wysłuchanych w swych modlitwach.

Sluga Boży Ojciec Honorat Koźmiński, Kapucyn, pod wpływem objawień Matki Boskiej w Gietrzwałdzie założył w 1878 roku zgromadzenie Sióstr Służek Najświętszej Maryi Panny Niepokalanej, wspianiale się rozwijające, obejmujące swą działalnością całą Polskę.

Powagą Stolicy Apostolskiej ukoronowany został obraz Matki Boskiej Gietrzwałdzkiej, zatwierdzona Msza św. i oficjum brewiarzowe, święto umieszczone w kalendarzu diecezjalnym, a sanktuarium podniesione do godności Bazyliki Mniejszej.

Kościół Katolicki głosząc, że publiczne Objawienie Boże zakończyło się śmiercią ostatniego z Apostołów i zawiera wszystko, co konieczne jest do zbawienia, przyjmuje jednak możliwość objawień prywatnych. Nie wnoszą one nic nowego do depozytu Objawienia Bożego i dlatego Kościół nie nakłada obowiązku wiary w objawienia prywatne. Potwierdzenie objawień prywatnych przez Kościół oznacza tylko, że nie sprzeciwiają się wierze i moralności, a więc mogą być przyjęte bez narażenia się na niebezpieczeństwo duchowe.

Biorąc pod uwagę zgodność treści objawień gietrzwałdzkich z wiarą i moralnością, prawosć powierniczek tych objawień oraz błogosławione skutki objawień gietrzwałdzkich w ciągu całego stulecia, na większą Chwałę Boga w Trójcy Świętej Jedynego, Ojca, Syna i Ducha Świętego, na cześć Najświętszej Bogurodzicy Dziewicy Niepokalanie Poczętej, mocą Naszego zwyczajnego Urzędu Pastorskiego w Świętym Diecezjalnym Kościele Warmińskim, niniejszym Dekretem

ZATWIERDZAMY KULT OBJAWIEŃ MATKI BOSKIEJ W GIETRZWAŁDZIE JAKO NIE SPRZECIWIĄJĄCY SIĘ WIERZE I MORALNOŚCI CHRZEŚCIJAŃSKIEJ, OPARTY NA FAKTACH WIARYGODNYCH, KTÓRYCH CHARAKTER NADPRZYRODZONY I BOŻY NIE DA SIĘ WYKLUCZYĆ.

Dan w GIETRZWAŁDZIE, w Uroczystości Matki Boskiej Gietrzwałdzkiej, dnia 11 września Roku Pańskiego 1977.

(—) ks. dr Cz. Kulikowski
KANCLERZ KURII

(—) † Józef Drzazga
BISKUP WARMIŃSKI

4. Dekret biskupa warmińskiego Józefa Drzazgi zatwierdzający kult Matki Bożej w Gietrzwałdzie i stwierdzający nadprzyrodzony i Boży charakter wydarzeń, które miały miejsce w Gietrzwałdzie w 1877 r., „Studia Warmińskie”, 14 (1977), s. 5

Również drugiej z sugestii Kozięło-Poklewskiego stosunkowo szybko uczyniono zadość. Już w tomie „Studiów” z roku 1969 znalazły się *Skorowidze do „Studiów Warmińskich” I–V (1964–1968)* (s. 539–617) i *Skorowidze do „Studiów Warmińskich” VI (1969)* (s. 619–635). Autorem pierwszych był bp Julian Wojtkowski, zaś drugich ks. Marian Borzyszkowski. Od tego też roku odpowiednie indeksy, przydatne w pracy naukowej, zaczęły się już regularnie pojawiać w kolejnych tomach. Natomiast od 2011 r. skorowidze zniknęły z poszczególnych tomów „Studiów Warmińskich”, gdyż uznano je za zbyt ciężkie. Było to podyktowane tym, że odtąd oprócz wersji papierowej, która do dziś jest wersją pierwotną periodyku, zaczęła się też ukazywać wersja elektroniczna, dostępna w Internecie, dzięki czemu, wykorzystując elektroniczne przeglądarki, badacze mogą z łatwością odnaleźć interesujące ich teksty.

Rola „Studiów Warmińskich” w kreowaniu standardów kościelnych czasopism naukowych

„Studia Warmińskie” odegrały też niepoślednią rolę w powstaniu podobnych im kościelnych czasopism naukowych. Wiele o tej roli mówią chociażby dwie poniższe wypowiedzi.

Ks. Jerzy Myszor, zajmujący się w sposób szczególny historią Kościoła na Śląsku, zanotował: „Studia Śląskie [chodzi o »Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne«, Z.K.] były drugim w kolejności periodykiem naukowym, firmowanym przez diecezję, pierwszym były »Studia Warmińskie« założone w 1964 r. z inicjatywy bpa Jana Obląka, znanego historyka Kościoła. [...] Jak wspomina pierwszy redaktor naczelny periodyku, ks. prof. Remigiusz Sobański, nie zastanawiano się nad profilem tematycznym, wzorując się na jedynym wówczas istniejącym, czyli na »Studiach Warmińskich«, na jego układzie treści, formacie i nakładzie” (Myszor J., 2001, s. 36).

Z kolei ks. Remigiusz Sobański wspominał: „Ks. Klapuch [m.in. wówczas wykładowca historii Kościoła w Wyższym Śląskim Seminarium Duchownym w Krakowie, Z.K.] proponował tytuł »Semina« z podtytułem »Studia Historyczno-Teologiczne Diecezji Katowickiej«. [...] Krótką dyskusję wywołał tytuł [na spotkaniu w Kokoszycach, zwołanym jesienią 1967 r. przez ówczesnego bpa katowickiego Herberta Bednorza, Z.K.]. Nie przyjęto propozycji, by brzmiał on »Semina«; uzgodniono tytuł: »Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne«. Studia – [...] wzorem wydawanych od 1964 r. »Studiów Warmińskich«” (Sobański R., 2009, s. 10).

Ponadto, mając na uwadze wyżej przywołane wspomnienie poczynione przez ks. Sobańskiego, nie da się przecenić roli „Studiów Warmińskich”

w ukształtowaniu się polskiego kościelnego czasopiśmiennictwa naukowego po Soborze Watykańskim II. Na podstawie poruszanej na łamach polskich kościelnych czasopism naukowych w pierwszych posoborowych dekadach tematyki (zawsze związanej z danym regionem, jego historią oraz kwestiami teologicznymi), a zwłaszcza ich tytułów, nie wydaje się być żadną przesadą powiedzenie, że „Studia Warmińskie” były tu pismem wzorcowym. Pierwsze kościelne periodyki naukowe jednomyślnie tytułowano mianem „studiów”, jak np. „Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne” (1967), „Studia Gdańskie” (1972), „Poznańskie Studia Teologiczne” (1972) czy „Częstochowskie Studia Teologiczne” (1973). Zresztą warto też odnotować, że również znacznie późniejsze kościelne czasopisma naukowe w swej tytułaturze zgodnie przyjmują określenie „studiów” – np. „Studia Koszalińsko-Kołobrzeszkie” (1992), „Studia Elbląskie” (1999) czy „Studia Elckie” (2006) – a także poruszana na ich łamach problematyka ma z reguły charakter regionalno-historyczno-teologiczny.

Warto też w tym miejscu wskazać, że „Studia Warmińskie”, od roku 1964 do 2010 jako czasopismo *stricte* kościelne, podlegały ocenie cenzora kościelnego. Stąd też na stronie redakcyjnej w latach 1964–1998 podawano personalia osoby potwierdzającej *nihil obstat* (nic nie stoi na przeszkodzie), a także drugiej osoby, która udzielała zgody na druk (*imprimatur*). W tym drugim przypadku był nią zazwyczaj aktualny rządca (biskup) diecezji warmińskiej (od 25 marca 1992 r. archidiecezji warmińskiej). Z kolei w latach 1999–2010 podawano tylko ogólną informację o zgodzie Kurii Metropolitalnej w Olsztynie na publikację określonego tomu. Natomiast od roku 2011, gdy czasopismo zaczęło wydawać Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie jako publikację naukową Wydziału Teologii tejże uczelni i przestało tym samym być periodykiem wyłącznie kościelnym, żaden z tekstów nie podlega już cenzurze kościelnej.

Trzeba też wspomnieć, że w czasach Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej publikowanie „Studiów Warmińskich” było uzależnione także od zgody cenzora państwowego. Oznacza to, że o dopuszczaniu poszczególnych tekstów do druku decydował ówczesny Urząd Kontroli Prasy, Publikacji i Widowisk. Trudno jest stwierdzić, jak istotne były ingerencje państwowej cenzury w poszczególne teksty publikowane w „Studiach Warmińskich” w tamtych czasach, jednak nie da się wykluczyć, że takie ingerencje się zdarzały. Wiadomo np., że z tekstu ks. Władysław Turka *Rola duszpasterza w przygotowaniu do sakramentu małżeństwa wiejskiej młodzieży pozaszkolnej (na przykładzie wybranych parafii diecezji warmińskiej)*, opublikowanego w „Studiach Warmińskich” nr 4 (1967, s. 83–131), wskutek interwencji cenzora państwowego, usunięto cały jeden podrozdział (zob. Kopiczko A., 2007, s. 320).

NIHIL OBSTAT :

(—) *Ks. Mgr Antoni Jaglowski*
Protonotariusz Apostolski

IMPRIMATUR :

† *Tomasz Wilczyński*
Biskup Olsztyński
Ks. Dr Czesław Kulikowski
Kancierz Kurii

Olsztyn, 22 lutego 1965
Nr 484/65

WARMIŃSKIE WYDAWNICTWO DIECEZJALNE
Wydanie I. Nakład 1500 egz. Format B5. Ark. druk. 31.75.
Krakowskie Zakłady Graficzne, Nr 6, Kraków. ul. Orzeszkowej 7.
Zam. 432/64, W-029

Redaktor naczelny — Ks. Jan GUZOWSKI

ADRES REDAKCJI
10-900 Olsztyn, ul. Kard. St. Hozjusza 15
tel. 523 89 84; fax 523 86 45

Wydano za zgodą Kurii Metropolitalnej w Olsztynie

Olsztyn, dnia 16 kwietnia 1999 roku
Nr dz. 316/99

Redakcja techniczna, opracowanie skrówidzów
Władysław A. SACHA

Opracowanie graficzne okładki
Adam KARZEL

ISSN 0137-6624

WYŻSZE SEMINARIUM DUCHOWNE METROPOLII WARMIŃSKIEJ
„HOSIANUM”

Wyd. I. Nakład 500 egz. Objętość 43,2 ark wyd. = 30,5 ark. druk. B1/16.

Fotoskład, przygotowalnia offsetowa i druk:
Studio Poligrafii Komputerowej „SQL” s.c.
10-059 Olsztyn, ul. Polna 16, tel./fax 523-59-41

6. Strona redakcyjna „Studiów Warmińskich”, 36 (1999)

STUDIA WARMIŃSKIE • THE STUDIES OF WARMIA

RADA NAUKOWA

ks. Andrzej Bronk (KUL JP II, Lublin), Bernardeth Caero Bustillos (Universidad Católica Boliviana „San Pablo”, Boliwia), ks. Paweł Góralczyk (UKSW, Warszawa), ks. Stanisław Janeczek (KUL JP II, Lublin), ks. Jan Krokos (UKSW, Warszawa), Andrzej Olubiński (UWM, Olsztyn), ks. Josef Römelt (Universität Erfurt, Niemcy), Bronisław Sitek (UWM, Olsztyn), Helena Słotwińska (KUL JP II, Lublin), ks. Henryk Stawniak (UKSW, Warszawa), ks. Jan Szpet (UAM, Poznań), ks. Mariusz Szram (KUL JP II, Lublin), Andreas Wagner (Universität Bern, Szwajcaria), ks. Jan Walkusz (KUL JP II, Lublin), o. Andrzej Wodka CSSR (Accademia Alfonsiana, Włochy)

RECENZENCI

ks. Maciej Bała, ks. Jacek Bramorski, ks. Janusz Gręźlikowski, ks. Dariusz Kotecki, ks. Paweł Mąkosa, ks. Anasztazy Nadolny, Beata Parysiewicz, ks. Zdzisław Pawłowski, ks. Józef Stala, ks. Norbert Widok

REDAKTORZY TEMATYCZNI

ks. Stanisław Janeczek (filozofia), ks. Piotr Duksa (teologia), Małgorzata Suświłło (nauki o rodzinie), Piotr Krajewski (prawo), ks. Jan Walkusz (historia)

REDAKCJA WYDAWNICZA I PROJEKT OKŁADKI

Maria Fafińska

REDAKCJA

ks. Zdzisław Kieliszek (redaktor naczelny), ks. Karol Jasiński, Aleksandra Nalewaj, Maria Piechocka-Kłos, Barbara Rozen

REDAKTORZY JĘZYKOWI

Maria Fafińska (język polski), Mark Jensen (native speaker)

ADRES REDAKCJI

„Studia Warmińskie”
ul. Kard. Stefana Hozjusza 15
11-041 Olsztyn

e-mail: studiawarmińskie@onet.pl

strona internetowa: <http://www.uwm.edu.pl/wt/sw/studiawarmińskie>

Redakcja informuje, że wersją pierwotną czasopisma jest wydanie papierowe

on-line: <http://wydawnictwo.uwm.edu.pl>

http://www.uwm.edu.pl/wt/sw/studiawarmińskie/?page_id=20

ISSN 0137-6624

© Copyright by Wydawnictwo UWM • Olsztyn 2011

Wydawnictwo UWM
ul. Jana Heweliusza 14, 10-718 Olsztyn
tel. 89 523 36 61, fax 89 523 34 38
www.uwm.edu.pl/wydawnictwo/
e-mail: wydawca@uwm.edu.pl

Nakład 150 egz.

Ark. wyd. 27, ark. druk. 23

Druk: Zakład Poligraficzny UWM w Olsztynie, zam. nr 94

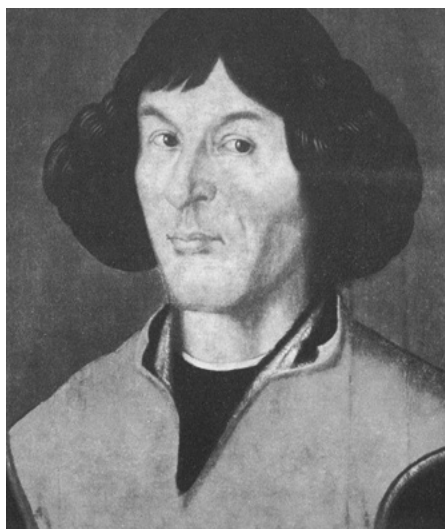

8. Kardynał Hozjusz przyjmuje urząd wielkiego penitencjarza z rąk papieża Grzegorza XIII, „Studia Warmińskie”, 20 (1983), s. 12

Ogólna struktura i tematyka pisma

Od roku 1964 do 2010 „Studia Warmińskie” były czasopismem, którego wyraźnie dostrzegalnym profilem naukowym była historia Kościoła i teologia, z rzadka tylko pojawiały się w poszczególnych numerach teksty o problematyce filozoficznej, prawnej, społecznej czy też innej, którą można by traktować jako problemowo, mniej lub bardziej, powiązaną z historią Kościoła i teologią. W tym czasie zdecydowana w większości numerów znajdowały się teksty, których nie wiązała ze sobą jakaś myśl przewodnia. Natomiast w latach 1964–2010 niemalże w każdym tomie pojawiała się refleksja nad spuścizną kard. Hozjusza, w tym okresie ukazały się również tzw. tomy tematyczne. Rocznik 1972 został poświęcony spuściznie Mikołaja Kopernika, z okazji jego 500-lecia urodzin. W numerze z roku 1977 podjęta została problematyka objawień maryjnych w Gietrzwałdzie. W roku 1984 kilkoma tekstami uczono 300-lecie bitwy pod Wiedniem (11–12 września 1983 r.). W tomach z lat 1985–1986 zawarto teksty omawiające dzieje i działalność Zgromadzenia Sióstr św. Katarzyny, z okazji 400-lecia jego istnienia. Z kolei w woluminach z lat 1976, 1978 i 1980 opublikowana została korespondencja kard. Hozjusza. Natomiast tomy z lat 1990, 1992, 1993, 1997, 1998, 2000 (cz. 1), 2004–2005 zawierają m.in. wyniki badań polskich mediewistów. Warto tu podkreślić, że tymi „mediewistycznymi” numerami „Studia Warmińskie” znacząco wpisały się w słynne *Colloquia Mediaevalia*, czyli spotkania naukowe poświęcone kulturze i spuściznie średniowiecza, których idea narodziła się w latach trzydziestych XX w. w niemieckiej Kolonii.

W 2011 r. dokonano modyfikacji profilu naukowego czasopisma, bowiem od tego roku „Studia Warmińskie” stały się czasopismem naukowym Wydziału Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Na tym Wydziale prowadzono wówczas kształcenie na trzech kierunkach: teologia, nauki o rodzinie i prawo kanoniczne, jak również badania naukowe w odpowiadających tym kierunkom obszarach. W zamyśle ówczesnej, nowo powołanej, redakcji czasopisma zakres poruszanej na jego łamach problematyki miał odtąd wyraźnie odzwierciedlać ofertę kształcenia oraz obszary badawcze zgłębiane w ramach Wydziału Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Zrezygnowano także z przygotowywania numerów tematycznych, zarówno o charakterze całościowym, jak i fragmentarycznym (zob. Protokół nr 29 z 21 lutego 2011 r. z posiedzenia Rady Wydziału Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie; Rozen B., 2014, s. 435–438).

Nicolaus Copernicus Canonius

9. Portret Kopernika i jego autograf, „Studia Warmińskie”, 9 (1972), s. 6

W strukturze pisma wyraźnie zostały wyodrębnione następujące działy: teologia, nauki o rodzinie i prawo, przy czym nie zdecydowano się zawęzić trzeciego z wymienionych tu działów tylko do kwestii kanonicznych, gdyż uznano, że zarówno kształcenie kanonistów, jak i prowadzenie badań w zakresie prawa kanonicznego wymaga uwzględnienia również problematyki z zakresu prawa świeckiego, stąd właśnie dział ten zatytułowano ogólnie: „Prawo”. Natomiast dwa pozostałe działy (Filozofia i Historia) zostały wyodrębnione z myślą, że nie da się ani kształcić, ani też rozwijać badań naukowych w zakresie teologii, nauk o rodzinie i prawa kanonicznego bez uwzględnienia wiedzy filozoficznej i historycznej. Całość treści poszczególnych tomów, poczynając od roku 2011, wieńczą sprawozdania z interesujących wydarzeń naukowych i recenzje wybranych książek.

Kolejność pięciu głównych działów, które wchodzi obecnie w skład „Studiów Warmińskich”, nie jest przypadkowa. Jako pierwsza pojawia się problematyka filozoficzna, ponieważ w układzie planu studiów (rozkład, wymiar i treść modułów kształcenia na kolejnych semestrach) na kierunku teologia, nauki o rodzinie i prawo kanoniczne, przedmioty filozoficzne pojawiają się jako jedne z pierwszych. Ponadto, w badaniach w zakresie teologii, nauk o rodzinie i prawa kanonicznego fundamentalne jest wcześniejsze uwzględnienie określonych rozwiązań filozoficznych.

Na drugim miejscu pojawia się dział zatytułowany „Teologia”, ponieważ czasopismo jest firmowane przez jednostkę akademicką, która ma

proweniencję kościelną, czyli kształci przede wszystkim kadry na potrzeby działalności Kościoła rzymskokatolickiego oraz rozwija nauki teologiczne, które mają służyć tej działalności, dostarczając odpowiednich rozwiązań o charakterze naukowym.

Umieszczenie działu obejmującego teksty z zakresu badań familiologicznych po teologicznych jest wyrazem tego, że na Wydziale Teologii kształcenie i badania w zakresie nauk o rodzinie prowadzi się w optyce chrześcijańskiej, a ściślej rzymskokatolickiej.

Podobna sytuacja ma miejsce w przypadku działu „Prawo”. Umieszczenie go po „Teologii” ma podkreślać, że refleksja prawna prezentowana na łamach „Studiów Warmińskich” traktuje chrześcijański (rzymskokatolicki) światopogląd jako paradygmatyczny dla służących dobru człowieka rozwiązań prawnych. Ponadto, warto wskazać, że nauki o rodzinie wyprzedzają prawo w ramach układu treści prezentowanych w „Studiach Warmińskich”, gdyż zarówno kierunek kształcenia, jak i obszar badawczy określany mianem nauki o rodzinie pojawiły się na Wydziale Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie przed prawem kanonicznym jako kierunkiem i obszarem badań.

Wreszcie „Historia” jest ostatnim z pięciu głównych działów układu tematycznego „Studiów Warmińskich”, ponieważ traktowana jest jako dopełnienie działów wcześniejszych. Dzięki wyodrębnieniu tego działu podtrzymana jest tradycja regularnego publikowania tekstów z zakresu historii, w tym też historii Kościoła.

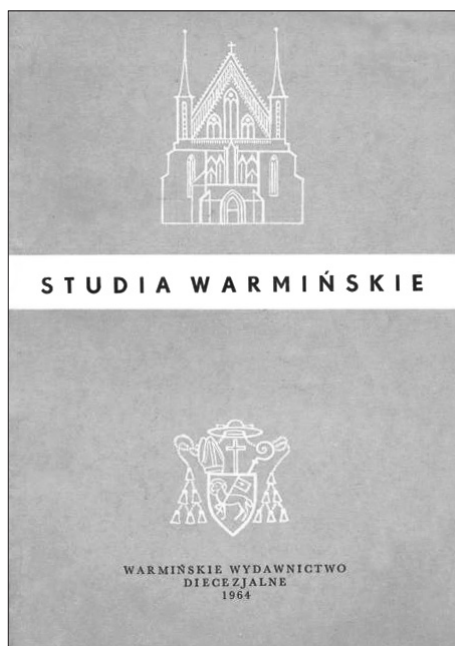
Porównując obydwie okresy z dotychczasowej historii „Studiów Warmińskich”, bez większego trudu można zauważyć, że w 2011 r. nie dokonała się żadna rewolucyjna zmiana profilu naukowego czasopisma w stosunku do tego, jaki czasopismo miało w latach wcześniejszych – dokonano tylko modyfikacji profilu naukowego periodyku. Ta modyfikacja polegała na tym, że zaczęto dbać o to, by ilościowo bardziej równomiernie w poszczególnych tomach pojawiały się teksty filozoficzne, teologiczne, społeczne (tzn. związane z problematyką familiologiczną), prawne i historyczne. Przed 2011 r. w poszczególnych tomach wyraźnie dominowały artykuły z zakresu historii Kościoła i teologii nad tekstami z innych (pokrewnych) nauk.

Redaktorzy naczelni i zespoły redakcyjne

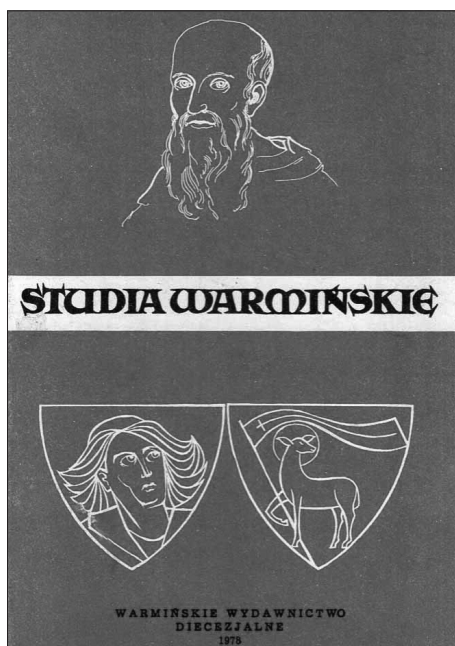
Istnienie i stały rozwój „Studiów Warmińskich” nie byłby możliwy bez całego szeregu osób, które redakcyjnie i technicznie opracowywały poszczególne tomy, a w szczególności bez jego redaktorów naczelnych, którymi jak dotąd w kolejności chronologicznej byli: bp Jan Obląk, ks. Alojzy Szorc, ks. Marian Borzyszkowski, ks. Jan Guzowski i ks. Zdzisław Kieliszek.

Pierwszy redaktor naczelny „Studiów Warmińskich” został powołany 18 lutego 1964 r. i został nim bp Jan Obląk (1913–1988). Biskup J. Obląk był historykiem o wszechstronnych zainteresowaniach, a w swoich badaniach koncentrował się na przeszłości Warmii i przez podejmowaną tematykę, kładł nacisk na ukazanie odwiecznej polskości tego regionu (więcej o życiu i dokonaniach bp. Obląka zob. np. Achremczyk S., 1991, s. 117–124). Biorąc pod uwagę zainteresowania naukowe pierwszego redaktora „Studiów” nie może dziwić, że w czasopiśmie ukazywało się wiele jego tekstów, jak i artykułów innych autorów, w których omawiano określone zagadnienia z dziejów Warmii w powiązaniu z historią Polski czy Kościoła powszechnego.

Najbliższymi współpracownikami bp. J. Obląka w pracach nad przygotowaniem kolejnych numerów „Studiów Warmińskich” byli ks. Tadeusz Pawluk (zastępca redaktora naczelnego) i ks. Julian Wojtkowski (redaktor techniczny). Ten zespół kierował „Studiami Warmińskimi” w niezmiennym składzie aż do roku 1976. Wśród wielu dokonań pierwszego zespołu redakcyjnego trzeba przede wszystkim wspomnieć fakt, że najpierw wypracował on ogólny plan wydawniczy czasopisma, a także określił jego objętość, która w przypadku poszczególnych tomów miała wynosić około 35 arkuszy wydawniczych, czyli około 30 arkuszy drukarskich. Na przełomie lat 1964–1965 r. pierwszy zespół redakcyjny wystarał się też w ówczesnym Departamencie Wydawnictw przy Ministerstwie Kultury i Sztuki o zatwierdzenie tytułu i uznanie „Studiów Warmińskich” za periodyk naukowy, a także o odpowiednie pozwolenie od ówczesnego Urzędu do spraw Wyznań. Zapewne z powodów ideologiczno-politycznych wiele drukarni, w tym Olsztyńskie Zakłady Graficzne, odmówiło współpracy. Pierwszy zespół redakcyjny znalazł jednak zakład, który podjął się druku. Uczyniły to Krakowskie Zakłady Poligraficzne. Natomiast Olsztyńskie Zakłady Graficzne współpracę ze „Studiami Warmińskimi” podjęły dopiero od roku 1968. Pierwszy zespół redakcyjny wypracował również jednolitą dla kolejnych tomów szatę graficzną, w której zmieniano tylko kolory okładek. U góry pierwszej strony okładki umieszczano grafikę przedstawiającą katedrę we Fromborku, nieco niżej na białym pasku – tytuł czasopisma, a jeszcze niżej herb diecezji warmińskiej, nazwę wydawnictwa i rok wydania. Na grzbiecie okładki umieszczano tytuł i rok, a później też kolejny numer tomu (Kopiczko A., 2007, s. 319–320). Tak wypracowana szata graficzna, z niewielkimi tylko modyfikacjami, przetrwała aż do roku 2010. Dopiero w 2011 r., gdy czasopismo stało się periodykiem naukowym Wydziału Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, szatę graficzną zmieniono, ale nawet w tej zmienionej szacie graficznej można dostrzec pewne zbieżności z wcześniejszym projektem, gdyż na pierwszej stronie okładki wciąż umieszczany jest herb archidiecezji warmińskiej, nazwa wydawnictwa, kolejny numer i rok wydania, a na grzbiecie nazwa czasopisma i kolejny numer tomu wraz z rokiem jego wydania.

10. Okładka pierwszego tomu „Studiów Warmińskich”, 1 (1964)

11. Okładka „Studiów Warmińskich”, 15 (1978)

12. Przykładowa okładka „Studiów” w nowej szacie graficznej; wydawcą czasopisma jest Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, „Studia Warmińskie”, 56 (2020)

Informacje o składzie redakcji regularnie zaczęto podawać w stopce redakcyjnej dopiero od 1977 r., kiedy redaktorem naczelnym „Studiów Warmińskich” został ks. Alojzy Szorc (1935–2010), który funkcję tę pełnił do roku 1988. Ks. Szorc był historykiem Warmii i skupiał się w swych badaniach na tych okresach z jej przeszłości, w których region ten pozostawał w obrębie Rzeczypospolitej. Szczególnym zainteresowaniem ks. Szorca cieszył się dorobek kard. Hozjusza, co też znalazło swój wyraz m.in. w publikacjach tego autora, które ukazały się na łamach „Studiów”, a zwłaszcza we wspomnianych wcześniej tomach tego czasopisma, w których opublikowano korespondencję Hozjusza (więcej o życiu i spuściźnie ks. Szorca zob. np. Achremczyk S., 2010, s. 541–546; Świącka D.A., 2015, s. 93–107).

W pracy nad tomami „Studiów Warmińskich” z lat 1977–1988 ks. A. Szorcowi pomagał ks. Jerzy Podolecki¹³, który pełnił funkcję zastępcy redaktora naczelnego. Później funkcja zastępcy redaktora już nie występowała, a powróciła jeszcze tylko w latach 2003–2010 (pełnił ją wtedy ks. Cyprian Rogowski¹⁴). W roku 1977 i 1980 funkcję sekretarza redakcji pełnił ks. Wojciech Ziemba¹⁵, w 1978 r. był nim ks. Emil Rzeszutek¹⁶, zaś w 1979 r. – ks. Edward Michoń¹⁷. Z kolei w latach 1981–1988 funkcję sekretarza pełnił ks. Stanisław Kozakiewicz¹⁸, przy czym w 1983 r. dodatkowo funkcję tę sprawowała jeszcze s. Ambrozja Jadwiga Kalinowska¹⁹.

W grudniu 1988 r. redaktorem naczelnym „Studiów Warmińskich” został ks. Marian Borzyszkowski (1936–2001), a jego najbliższymi współpra-

¹³ Ks. Jerzy Podolecki (1936–1987), prezbiter diecezji warmińskiej. Był m.in. w Wyższym Seminarium Duchownym „Hosianum” w Olsztynie wykładowcą języka łacińskiego, prawa kanonicznego i teologii moralnej (więcej zob. np. Jezierski J., 1988, s. 529–531).

¹⁴ Ks. Cyprian Rogowski, prezbiter archidiecezji warmińskiej. W pracy naukowo-dydaktycznej zajmuje się m.in. pedagogiką religii. W latach 2002–2008 dziekan Wydziału Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie (więcej zob. np. Leksykon kultury Warmii i Mazur, 2019).

¹⁵ Ks. Wojciech Ziemba, obecnie arcybiskup senior archidiecezji warmińskiej. W Wyższym Seminarium Duchownym „Hosianum” w Olsztynie wykładał m.in. przedmioty biblijne (więcej zob. np. Archidiecezja Warmińska, 2019).

¹⁶ Ks. Emil Rzeszutek (1940–1997), prezbiter archidiecezji warmińskiej. Był wykładowcą łaciny i greki w Wyższym Seminarium Duchownym „Hosianum” w Olsztynie, a także w latach 1991–1995 rektorem tegoż seminarium (więcej zob. np. Kopiczko A., 1998, s. 7–17).

¹⁷ Ks. Edward Michoń, prezbiter archidiecezji warmińskiej. Był m.in. wykładowcą przedmiotów biblijnych w Wyższym Seminarium Duchownym „Hosianum” w Olsztynie i na Wydziale Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

¹⁸ Ks. Stanisław Kozakiewicz, obecnie członek Zakonu Ojców Paulinów. Wcześniej był m.in. dyrektorem Instytutu Kultury Chrześcijańskiej w Olsztynie i nauczycielem akademickim na Wydziale Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Pracę naukowo-dydaktyczną prowadził w zakresie teologii dogmatycznej (Wrocławbr, 2017).

¹⁹ S. Ambrozja J. Kalinowska OSB jako wieloletni nauczyciel akademicki na Wydziale Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie prowadziła zajęcia m.in. z języka łacińskiego. W pracy naukowej wciąż zajmuje się spuścizną kard. Hozjusza i historią Zgromadzenia Sióstr Benedyktynek Misjonarek.

cownikami byli ks. Jan Guzowski i ks. Bogdan Wiktor Matysiak²⁰, przy czym ostatni z wymienionych nie występuje w stopkach redakcyjnych tomów z lat 1989 i 1990, ponieważ w tym czasie kontynuował studia specjalistyczne w Rzymie, co uniemożliwiło mu włączenie się w prace zespołu. W życiu ks. M. Borzyszkowskiego można wyróżnić wiele pól aktywności, poczynając od pracy dydaktyczno-wychowawczej, przez organizacyjną na rzecz popularyzacji nauki i kultury chrześcijańskiej czy też pracę redakcyjną, a skończywszy na badaniach ściśle naukowych. Na każdym z tych pól ks. M. Borzyszkowski pozostawił po sobie znaczący ślad. W odniesieniu do pracy, jaką ks. Borzyszkowski wykonał, wydając „Studia Warmińskie”, można by odnotować fakt, że był on m.in. inicjatorem organizowania na Warmii sympozjów mediewistycznych *Colloquia mediaevalia*. Pierwsze, w którym udział wzięli najwybitniejsi polscy mediewiści, odbyło się w 1987 r., a kolejne w dwuletnich cyklach. Materiały z tych spotkań zostały włączone do paru tomów „Studiów Warmińskich” (więcej o dokonaniach i losach ks. Borzyszkowskiego zob. np. Markowski M., 2002, s. 5–29).

Nowo powstały pod koniec 1988 r. zespół redakcyjny podjął przede wszystkim wysiłek – w bliskiej współpracy z wcześniejszym redaktorem naczelnym ks. A. Szorcem – możliwie najszybszego nadrobienia nawarstwiających się coraz bardziej zaległości w publikacji kolejnych tomów czasopisma, występujących od numeru z roku 1983, który ukazał się dopiero w 1987 r. W tym samym roku został opublikowany również tom z 1984 r. Powodem tak znaczącego opóźnienia były coraz bardziej wydłużające się w tamtym czasie procedury wydawniczo-drukarskie, a także problemy natury technicznej, wzrastające koszty papieru i druku. Prace redakcyjne nad zaległymi tomami, a także trudności, które powodowała dokonująca się w Polsce na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych XX w. transformacja ustrojowa, spowodowały również przesunięcia terminów wydań i niechronologiczną kolejność publikacji kolejnych tomów. Tom 1985–1986 ukazał się w roku 1992, tom 1987 w 1990, tom 1988 w 1994, tom 1989 w 1994, tom 1990 w 1995, tom 1991 w 1992, tom 1992 w 1996, tom 1993 w 1996, tom 1994 w 1994, tom 1995 w 1995, tom 1996 w 1997. Dopiero od tomu z roku 1997 aż do dzisiaj nie odnotowano żadnych zakłóceń w publikacji pisma. Trzeba tu dodać, że wspomniane zaległości udało się sukcesywnie nadrobić dzięki pomocy Komitetowi Badań Naukowych w Olsztynie, który wsparł finansowo publikację niektórych tomów (1989, 1991, 1993, 1997) i dotował też publikację tomów z lat 1998–2002.

²⁰ Ks. Bogdan W. Matysiak w swej pracy naukowo-dydaktycznej porusza problemy z zakresu bibliistyki, w szczególności literatury i teologii starotestamentalnej, a także historii starożytnego Bliskiego Wschodu. Był też m.in. wykładowcą na Wydziale Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.

W 1993 r. redaktorem naczelnym „Studiów Warmińskich” został ks. Jan Guzowski (1955–2020) i pełnił tę funkcję do 2010 r. Ks. J. Guzowski – teolog moralista, a także w latach 1995–2004 rektor Wyższego Seminarium Duchownego Metropolii Warmińskiej „Hosianum” w Olsztynie oraz w latach 1999–2005 i 2008–2016 prodziekan Wydziału Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie – ze wszystkich dotychczasowych redaktorów naczelnych kierował „Studiami” najdłużej. Spośród wielu jego zasług na tym polu trzeba wskazać przede wszystkim na trzy. Po pierwsze, systematycznie – i co godne szczególnego uznania, przez kilka lat jednoosobowo – przyczyniał się do stabilizowania terminowości publikacji poszczególnych tomów. Po drugie, wraz z powstaniem Wydziału Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie w 1999 r. czasopismo zaczęło coraz ściślej współpracować z tą uczelnią, co w konsekwencji doprowadziło do tego, że w roku 2011 periodyk trafił pod jej szyld. Po trzecie, w 2001 r., aby wyjść naprzeciw ówczesnym standardom prowadzenia czasopism naukowych, przy „Studiach Warmińskich” powołano do istnienia Radę Programową. Odtąd już na stałe jest to organ, obecnie nazywa się Radą Naukową, który firmuje czasopismo. W przygotowaniu do publikacji tomów z 1993 i 1995 r. ks. Guzowskiego wspomagali jako osoby współpracujące z redakcją Anna Mackowicz²¹ i ks. Jan Roslan²². A w latach 2001–2002 w pracach redakcji uczestniczyli ks. Piotr Duksa²³, ks. Tomasz Garwoliński²⁴ i Katarzyna Parzych²⁵ (jako sekretarz), zaś w latach 2003–2010 jako zastępca redaktora naczelnego ks. Cyprian Rogowski, jako

²¹ Anna Mackowicz jest wielce cenioną nestorką olsztyńskiej polonistyki. Przez wiele lat była prezesem Olsztyńskiego Oddziału Towarzystwa Literackiego im. Adama Mickiewicza; od 1981 r. jest członkiem Zarządu Głównego Towarzystwa. Była ponadto przewodniczącą Komisji Dydaktycznej przy Komitecie Nauk o Literaturze Polskiej Akademii Nauk. Wraz z mężem Róchem są znani jako aktywni przedstawiciele laikatu Kościoła rzymskokatolickiego na Warmii (Orzechowski R., 2016).

²² Ks. Jan Roslan, prezbiter archidiecezji warmińskiej, był też m.in. redaktorem naczelnym „Posłańca Warmińskiego”, a obecnie jest redaktorem naczelnym „Debaty. Miesięcznika regionalnego”, który ukazuje się w Olsztynie od 2007 r.

²³ Ks. Piotr Duksa, prezbiter archidiecezji warmińskiej, był w latach 2008–2014 dziekanem Wydziału Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Jest specjalistą w zakresie katechetyki, a obecnie proboszczem parafii pw. św. Andrzeja Boboli w Lidzbarku Warmińskim (więcej zob. np. Encyklopedia, 2019).

²⁴ Ks. Tomasz Garwoliński, prezbiter archidiecezji warmińskiej, jest bibliotekarzem, kustoszem dyplomowanym, dyrektorem Biblioteki Wyższego Seminarium Duchownego Metropolii Warmińskiej „Hosianum” w Olsztynie i Wydziału Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie (więcej zob. np. Leksykon kultury Warmii i Mazur, 2019a).

²⁵ Katarzyna Parzych-Blakiewicz jest teologiem katolickim i nauczycielem akademickim na Wydziale Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. W swej pracy naukowej zajmuje się zwłaszcza teologią dialogu i teologią świętych (hagiografią) (więcej zob. np. Parzych-Blakiewicz K., 2019).

sekretarz Katarzyna Parzych-Blakiewicz i jako członek redakcji Barbara Rozen²⁶.

W 2011 r. „Studiami Warmińskimi” jako redaktor naczelny zaczął kierować autor niniejszego opracowania. Nowy redaktor swoje zainteresowania badawcze koncentruje na filozofii. W latach 2012–2020 pełnił on funkcję prodziekana Wydziału Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, a odpowiedzialność za czasopismo przejął w momencie, gdy stało się ono periodykiem naukowym tego Wydziału. Pod kierownictwem obecnego redaktora naczelnego „Studia” – aby sprostać coraz bardziej wymagającym z roku na rok wytycznym, jakie stawia się przed najlepszymi czasopismami naukowymi – w 2018 r. wzbogaciło się m.in. o nowoczesną dwujęzyczną platformę (w języku polskim i języku angielskim) internetową (<https://czasopisma.uwm.edu.pl/index.php/sw/>), na której znaleźć można nie tylko podstawowe informacje na temat „Studiów”, ale również w formie elektronicznej pełne teksty wszystkich opublikowanych dotąd w nich artykułów²⁷. „Studia Warmińskie” zostały także zindeksowane w wiodących bazach bibliograficzno-abstraktowych. Czasopismo zostało też umiędzynarodowione, gdyż do prac redakcyjnych włączono osoby afiliowane w zagranicznych jednostkach naukowych, a ponadto wzrosła liczba tekstów publikowanych w językach kongresowych.

Najbliższymi współpracownikami obecnego redaktora naczelnego ks. Z. Kieliszka są Maria Fafińska²⁸ (jako polski redaktor językowy), Barbara Rozen (odpowiada za proces recenzowania tekstów), ks. Karol Jasiński²⁹ (współpracuje z obcojęzycznymi native speakerami), Maria Piechocka-Kłós³⁰

²⁶ Barbara Rozen jest obecnie pracownikiem naukowo-dydaktycznym na Wydziale Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. W swych badaniach zajmuje się kwestiami związanymi z pracą z osobami niepełnosprawnymi.

²⁷ Wypada tu zaznaczyć, że pełna zawartość tomów z lat 2000–2017 została udostępniona czytelnikom w formie elektronicznej niezwłocznie po uruchomieniu platformy internetowej „Studiów Warmińskich” w 2018 r. Było to możliwe, gdyż redakcja czasopisma dysponowała już wówczas elektroniczną formą pełnej zawartości tych tomów. Z kolei pełna zawartość tomów, poczynając od tomu z roku 2018, jest w formie elektronicznej udostępniana na bieżąco. Natomiast udostępnienie w formie elektronicznej tomów „Studiów” za lata 1964–1999 stało się możliwe dopiero w 2019 r., dzięki realizacji zadania „Digitalizacja, scalenie i udostępnienie oraz stworzenie bazy bibliograficznej pierwszego w Polsce katolickiego czasopisma naukowego »Studia Warmińskie«” (więcej zob. Czechyla Ł., 2019).

²⁸ Maria Fafińska ukończyła polonistykę na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika. Jako redaktor prowadzący współpracowała i współpracuje z redakcjami czasopism naukowych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie; jest redaktorem wielu naukowych monografii.

²⁹ Ks. Karol Jasiński, prezbiter archidiecezji warmińskiej, jest obecnie prodziekanem Wydziału Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. W swej pracy badawczej skupia się m.in. na zagadnieniach z zakresu filozofii religii i filozofii polityczno-społecznej.

³⁰ Maria Piechocka-Kłós jest z wykształcenia historykiem i filologiem klasycznym. Obecnie pracuje na Wydziale Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, gdzie m.in. prowadzi badania w zakresie literatury wczesnochrześcijańskiej, historii starożytnej i kultury antycznej.

(wstępne opracowanie nadesłanych tekstów), Aleksandra Nalewaj³¹ (kolportaż i dystrybucja tomów po opublikowaniu), Mariagrazia Rizzi³² (Włochy; wsparcie przy tekstach anglo-, niemiecko- i włoskojęzycznych) i Serhii Terepyschchy³³ (Ukraina; wsparcie przy tekstach anglo- i rosyjskojęzycznych).

Stan obecny czasopisma

Problematyka poruszana na łamach „Studiów Warmińskich” wielokrotnie była wykorzystywana w tekstach publikowanych w innych czasopiśmie naukowych polskich i zagranicznych, a także w pracach zbiorowych, monografiach czy podczas wystąpień konferencyjnych. Autorzy, publikujący w „Studiach Warmińskich” również sięgają do tekstów, które wcześniej się w nich ukazały. Obecnie „Studia” są od kilku już lat notowane w wiodących bazach abstraktowo-bibliometrycznych (tzw. indeksach cytowań), np. Baza Web of Science wylicza „Studiom Warmińskim” 54 cytowania (stan na 19 marca 2020 r.), baza ICI Journal Master List podaje 257 cytowań (stan na 19 marca 2020 r.), a baza Google Scholar podaje 430 cytowania (stan na 19 marca 2020 r.).

Jak już wspomniano wyżej, od roku 2018 czasopismo dysponuje dwujęzyczną (w języku polskim i angielskim) nowoczesną platformą internetową (<https://czasopisma.uwm.edu.pl/index.php/sw/>), na której w formie elektronicznej w całości i bezpłatnie są dostępne wszystkie dotychczas opublikowane tomy. Poprzez tę platformę autorzy mają też możliwość nie tylko zgłaszania, ale także śledzenia losów swoich tekstów i we współpracy z zespołem redakcyjnym aktywnego uczestniczenia w procesie ich redakcji. Na platformie internetowej są ponadto podane obowiązujące w „Studiach Warmińskich” standardy etyczne, a także instrukcje i zalecenia, w jaki sposób teksty powinny zostać przez autorów przygotowane oraz jak wygląda prowadzony według *double-blind review process* (tzn. autor i recenzenci nie znają swojej tożsamości) przebieg ich recenzowania.

³¹ Aleksandra Nalewaj jest obecnie pracownikiem naukowo-dydaktycznym na Wydziale Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, gdzie prowadzi zajęcia oraz badania z zakresu bibliistyki. Jest ponadto wykładowcą w Warmińskiej Szkole Biblijnej.

³² Mariagrazia Rizzi w swej działalności naukowo-dydaktycznej zajmuje się filozofią prawa, historią i teorią prawa. Pracuje na włoskim Uniwersytecie Milano-Bicocca (więcej zob. np. Rizzi M., 2018).

³³ Serhii Terepyschchy w pracy dydaktyczno-badawczej zajmuje się kwestiami z zakresu filozofii polityczno-społecznej i filozofii edukacji. Pracuje na Narodowym Uniwersytecie Pedagogicznym im. Michała P. Dragomanowa w Kijowie na Ukrainie.

Warto też odnotować, że chociaż poszczególne wykazy nie są do końca ze sobą kompatybilne, jeśli chodzi o przyznawane wartości, to jednak można bez trudu zauważyć, iż w ostatnich latach czasopismo sukcesywnie pnie się w górę w tzw. punktacji ministerialnej. W 2009 r. za opublikowany na łamach „Studiów Warmińskich” oryginalny artykuł naukowy autorzy otrzymywali 4 punkty, w 2010 r. – 6, w latach 2011–2012 – 4, w latach 2013–2014 – 5, w latach 2015–2016 – 10, a obecnie – zgodnie z komunikatem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 31 lipca 2019 r. w sprawie wykazu czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych wraz z przypisaną liczbą punktów – za artykuł opublikowany w „Studiach Warmińskich” autorzy otrzymują 40 punktów. Na mocy wspomnianego komunikatu czasopismo zostało też przypisane do następujących dyscyplin naukowych: nauki teologiczne, historia, językoznawstwo, literaturoznawstwo, nauki o kulturze i religii, nauki socjologiczne i prawo kanoniczne.

Podsumowanie

Oceniając dotychczasowy dorobek „Studiów Warmińskich”, można powiedzieć, że jest to czasopismo, które zasługuje na uznanie środowiska naukowego już chociażby tylko z tego powodu, że w procesie kształtowania się polskiego kościelnego czasopiśmiennictwa naukowego po Soborze Watykańskim II odegrało rolę wzorcową. Na pewno od samego początku swojego istnienia „Studia Warmińskie” znalazły dobry grunt do rozwoju, ale też dzięki wytrwałej pracy poszczególnych zespołów redakcyjnych wzbogaciły i wciąż wzbogacają dorobek naukowy regionu Warmii i Mazur, o czym świadczą m.in. znaczące wskaźniki cytowania tekstów, jakie na łamach czasopisma zostały opublikowane. Ponadto, na szczególne uznanie zasługuje fakt, że pomimo trudności, na jakie w okresie przemiany ustrojowej Polski w latach osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych XX w. czasopismo napotkało, osobom za nie odpowiedzialnym udało się nie tylko uratować je przed całkowitym zniknięciem z rynku wydawniczego, ale nawet zachować nieprzerwaną ciągłość publikacji kolejnych numerów.

Z uwagi zaś na stan obecny czasopisma można zasadnie żywić nadzieję, że jego naukowy prestiż i siła oddziaływania na rozwój nauk teologicznych, a także nauk pomocniczych teologii, będzie coraz bardziej zauważalna nie tylko w Polsce, ale i zagranicą. Z pewnością podnoszeniu naukowego prestiżu i siły oddziaływania „Studiów Warmińskich” sprzyja dysponowanie przez czasopismo nowoczesną dwujęzyczną (w języku polskim i angielskim) platformą internetową, jak również stopniowo wzrastające w ostatnich latach umiędzynarodowienie czasopisma.

Wykaz ilustracji

1. Portret kard. Stanisława Hozjusza z drugiej poł. XVI w. „Studia Warmińskie”, 1 (1964), s. 2.
2. Dedykacja ku upamiętnieniu roli kard. Hozjusza w rozwoju życia naukowego na Warmii „Studia Warmińskie”, 1 (1964), s. 3.
3. Obraz Matki Bożej w Gietrzwałdzie „Studia Warmińskie”, 14 (1977), s. 4.
4. Dekret biskupa warmińskiego Józefa Drzazgi zatwierdzający kult Matki Bożej w Gietrzwałdzie i stwierdzający nadprzyrodzony i Boży charakter wydarzeń, które miały miejsce w Gietrzwałdzie w 1877 r. „Studia Warmińskie”, 14 (1977), s. 5.
5. Strona redakcyjna „Studiów Warmińskich”, 1 (1964).
6. Strona redakcyjna „Studiów Warmińskich”, 36 (1999).
7. Strona redakcyjna „Studiów Warmińskich”, 48 (2011).
8. Kardynał Hozjusz przyjmuje urząd wielkiego penitencjarza z rąk papieża Grzegorza XIII „Studia Warmińskie”, 20 (1983), s. 12.
9. Portret Kopernika i jego autograf „Studia Warmińskie”, 9 (1972), s. 6.
10. Okładka pierwszego tomu „Studiów Warmińskich”, 1 (1964).
11. Okładka „Studiów Warmińskich”, 15 (1978).
12. Przykładowa okładka „Studiów” w nowej szacie graficznej; wydawcą czasopisma jest Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, „Studia Warmińskie”, 56 (2020).

„STUDIA WARMIŃSKIE” – DZIEJE I STAN OBECNY CZASOPISMA

(STRESZCZENIE)

Artykuł jest poświęcony dziejom i stanowi obecnemu „Studiów Warmińskich”, które są uznanym rocznikiem naukowym. W dziejach pisma można wyróżnić trzy zasadnicze okresy. Pierwszy obejmuje lata 1964–1989, drugi to lata 1989–2010, natomiast trzeci datuje się od roku 2011 i trwa do chwili obecnej. Od 1964 do 1989 r. „Studia Warmińskie” były wydawane przez Warmińskie Wydawnictwo Diecezjalne. W latach 1989–2010 pismo wydawano dzięki staraniom Wyższego Seminarium Duchownego Metropolii Warmińskiej „Hosianum” w Olsztynie. Natomiast od roku 2011 czasopismo jest rocznikiem naukowym Wydziału Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Autor w prowadzonych analizach zauważa, że „Studia” od początku swojego istnienia znalazły dobry grunt do dynamicznego rozwoju, jak również obficie wzbogaciły i wciąż wzbogacają dorobek naukowy Warmii i Mazur. Ponadto autor podkreśla, że „Studia Warmińskie” w ukształtowaniu się polskiego kościelnego czasopiśmiennictwa naukowego po Soborze Watykańskim II jawią się jako pismo wzorcowe. Zwraca też uwagę, że problematyka poruszana na łamach czasopisma była i jest wykorzystywana przez badaczy pochodzących z różnych środowisk naukowych, którzy zajmują się teologią i jej naukami pokrewnymi. Samo zaś czasopismo wciąż się rozwija, czego przykładem jest m.in. uruchomienie nowoczesnej platformy internetowej, na której zostały udostępnione wszystkie numery archiwalne czasopisma w postaci elektronicznej.

“THE STUDIES OF WARMIA” – THE HISTORY AND CURRENT STATE OF THE JOURNAL

(SUMMARY)

The article is devoted to history and is the current “The Studies of Warmia”, which are a recognized scientific yearbook. There are three main periods in the history of the magazine. The first covers the years 1964–1989, the second is the years 1989–2010. The third one dates from 2011 and continues to the present. From 1964 to 1989, “The Studies of Warmia” were published by the Warmian Diocesan Publishing House. In the years 1989–2010 the journal was published thanks to the efforts of the Higher Theological Seminary of the Warmia Metropolis “Hosianum” in Olsztyn. However, since 2011, the journal is the scientific year of the Faculty of Theology of the University of Warmia and Mazury in Olsztyn. The author in his analyzes notes that “The Studies of Warmia” from the very beginning of their existence found a good basis for dynamic development, as well as abundantly enriched and still enrich the scientific achievements of Warmia and Mazury. In addition, the author emphasizes that “The Studies of Warmia” in the formation of Polish church scientific periodicals after the Second Vatican Council appear as a model letter. The author also points out that the issues raised in the pages of “The Studies of Warmia” were and are being used by researchers from various scientific communities who deal with theology and its related sciences. The journal itself is still developing, an example of which is, among others launch of a modern internet platform, on which all archival issues of the journal have been made available in electronic form.

BIBLIOGRAFIA

- Achremczyk Stanisław, 1991, *Biskup warmiński Jan Władysław Oblak 1913–1988*, Komunikaty Mazursko-Warmińskie, nr 1–2, s. 117–124.
- Achremczyk Stanisław, 2010, *Ksiądz profesor Alojzy Szorc (1935–2010)*, Komunikaty Mazursko-Warmińskie, nr 4, s. 541–546.
- Archidiecezja Warmińska, 2019, *Arcybiskup senior Wojciech Ziemba*, <http://archwarmia.pl/biskupi/arcbiskup-senior-wojciech-ziemba> (20.09.2019).
- Balbus Tomasz, Katarzyna Stróżyna, 2007, *Kard. Henryk Gulbinowicz. Naród polski nie da sobie założyć kagańca...*, w: Józef Marecki, Filip Musiał (oprac.), *Nigdy przeciw Bogu. Komunistyczna bezpieka wobec biskupów polskich*, Wydawnictwo WAM, Kraków, s. 625–791.
- Bielawny Krzysztof, 2009, *Udział biskupów polskich w obradach Soboru watykańskiego II*, Studia Elckie, nr 11, s. 103–122.
- Czechyra Łukasz, 2019, *Potencjał biblioteki*, Posłaniec Warmiński, nr 29, <https://olsztyn.gosc.pl/doc/5714136.Potencjal-biblioteki> (15.01.2020).
- Deklaracja o wychowaniu chrześcijańskim *Gravissimum educationis*, 2002, w: Sobór Watykański II: konstytucje, dekryty, deklaracje, Wydawnictwo Pallottinum, Poznań.
- Encyklopedia, 2019, *Piotr Duksa*, http://encyklopedia.warmia.mazury.pl/index.php/Piotr_Duksa (20.09.2019).
- Gogolewski Tadeusz, 1991, *Wspomnienie o ks. prof. Józefie Myśkowie*, Studia Theologica Varsaviensia, nr 29 (1), s. 5–18.

Studia Warmińskie 57 (2020)

- Jeziński Jacek, 1988, Śp. ks. dr Jerzy Podolecki, *Studia Warmińskie*, nr 25, s. 529–531.
- Jeziński Jacek, 1990, Śp. ks. Jerzy Wirszyłło (1901–1990), *Ruch Biblijny i Liturgiczny*, nr 43 (3–6), s. 168–169.
- Kopiczko Andrzej, 1998, *Ks. Emil Rzeszutek*, w: Emil Rzeszutek, *Stosunek do śmierci na podstawie VII księgi „Antologii Palatyńskiej”*, Wydawnictwo Hosianum, Olsztyn, s. 7–17.
- Kopiczko Andrzej, 2007, *Historia regionalna na łamach „Studiów Warmińskich” w latach 1964–2003*, *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*, nr 3, s. 317–352.
- Koziello-Poklewski Bohdan, 1966, „*Studia Warmińskie*”, t. 1, 1964: [recenzja], *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*, nr 1, s. 157–160.
- Koziello-Poklewski Bohdan, 1967, „*Studia Warmińskie*”, t. 3, 1966: [recenzja], *Komunikaty Mazursko-Warmińskie*, nr 3, s. 428–432.
- Leksykon kultury Warmii i Mazur, 2019, *Cyprian Rogowski*, http://leksykonkultury.ceik.eu/index.php/Cyprian_Rogowski (20.09.2019).
- Leksykon kultury Warmii i Mazur, 2019a, *Tomasz Garwoliński*, http://leksykonkultury.ceik.eu/index.php/Tomasz_Garwoli%C5%84ski (20.09.2019).
- Markowski Mieczysław, 2002, *Marian Borzyszkowski (31.08.1936–21.09.2001): in memoriam*, *Studia Warmińskie*, nr 39, s. 5–29.
- Mazur Piotr, 2007, *Misja edukacyjna Kościoła*, w: Jan Zimny (red.), *Wokół pedagogiki katolickiej*, Instytut Teologiczny, Stalowa Wola-Sandomierz, s. 79–90.
- Mąkosza Paweł, 2019, *Ks. dr hab. Piotr Poręba, prof. KUL*, <http://www.katechetyka.eu/ks.-dr-hab.-piotr-poreba-prof.-kul,125.html> (20.09.2019).
- Myszor Jerzy, 2001, *Ks. prof. Remigiusz Sobański, redaktor „Śląskich Studiów Historycznoteologicznych”*, *Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne*, nr 34, s. 35–40.
- Myśków Józef, 1964, *Sprawozdanie ze sesji naukowych Rady Pedagogicznej Warmińskiego Seminarium Duchownego „Hosianum” w Olsztynie za okres od 29 stycznia 1957 r. do 12 maja 1964 r.*, *Studia Warmińskie*, nr 1, s. 473–476.
- Nowak Władysław, 1989, *In memoriam ks. profesora Stanisława Zdanowicza (1906–1978)*, *Studia Warmińskie*, nr 26, s. 239–242.
- Orzechowski Robert, 2016, *Państwo Anna i Roch Mackowiczowie obchodzili diamentowe gody*, <https://olsztyn.naszemiasto.pl/panstwo-anna-i-roch-mackowiczowie-obchodzili-diamentowe/ar/c11-3617711> (20.09.2019).
- Parzych-Blakiewicz Katarzyna, 2019, *Curriculum vitae*, <http://pracownicy.uwm.edu.pl/kaparz/CV.htm> (20.09.2019).
- Parzych-Blakiewicz Katarzyna, Jeziński Jacek, 2015, *Sylwetka naukowa biskupa Juliana Wojtkowskiego w świetle bibliografii za lata 1950–2014*, w: Andrzej Kopiczko, Paweł Rabczyński (red.), *Cor dioecesis. 450 lat Warmińskiego Seminarium Duchownego „Hosianum” (1565–2015)*, Instytut Historii i Stosunków Międzynarodowych UWM, Olsztyn, s. 547–556.
- Pietrzykowski Jan, 2013, *Rozwój polskojęzycznej historiografii salezjańskiej*, *Seminarie*, nr 33, s. 299–318.
- Protokół nr 29 z 21 lutego 2011 r. z posiedzenia Rady Wydziału Teologii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie.
- Rizzi Mariagrazia, 2018, *Curriculum vitae*, <https://www.unimib.it/sites/default/files/cv/12-06-2018/curriculumrizzi2018.pdf> (20.09.2019).
- Rozen Barbara, 2014, *Pięćdziesięciolecie „Studiów Warmińskich”*, *Studia Elbląskie*, nr 15, s. 435–438.
- Słowo wstępne*, 1964, *Studia Warmińskie*, nr 1, s. 5.

- Sobański Remigiusz, 2009, *Pierwsze lata „Śląskich Studiów Historyczno-Teologicznych”*, Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne, nr 42, s. 8–15.
- Święcka Danuta A., 2015, *Książdz prof. dr hab. Alojzy Szorc jako badacz spuścizny piśmienniczej kardynała Stanisława Hozjusza*, Studia Elbląskie, nr 16, s. 93–107.
- Waclawbr, 2017, *Ks. Stanisław Kozakiewicz opuszcza Olsztyn*, <https://www.olsztyn24.com/news/30631-ks-stanislaw-kozakiewicz-opuszcza-olsztyn.html> (20.09.2019).
- Wasilewski Jan K., 2019, *Ks. Władysław Piwowarski (1929–2001) – sylwetka*, http://www.bu.kul.pl/ks-wladyslaw-piwowarski-1929-2001-sylwetka,art_11356.html (20.09.2019).
- Wojtkowski Julian, 2003, *Kapłani archidiecezji warmińskiej zmarli w latach 1992–2002*, Studia Warmińskie, nr 40, s. 472.
- Wroczeński Józef, 1997, *Ks. prof. Tadeusz Pawluk (1928–1996)*, Prawo Kanoniczne, nr 40 (1–2), s. 5–11.